

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Et erit tanq[ue] lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod
fructum suum dabit in tempore suo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

IN PSALMVM PRIMVM.

suave, purum, sanctum, mirabile sit uerbum dei, summum scilicet bonum, quod illi gustare non possunt, qui uel manu uel lingua, tantum sunt in lege, uoluntate autem in fordibus rerummersi. Sunt enim multi garruli de lege domini multa loquentes, multa simulantes, multa quoque cogitantes, sed nondum amantes. Non dicit: Beatus uir cuius lingua in lege domini, non cuius manus, non cuius mens aut speculatio, quibus inflantur & palpant seipsos, quasi iam sancti & salui sint.

Voluntas ea sit tota uita pij.

Porro uita hæc, tota uoluntas est hominis. Non est enim metuendum, ne ullo alio membro extra legem sit, qui uoluntate hac, uita fonte, & capite in illa fuerit, quo enim amor fertur, huc sequuntur & cor & corpus. In quo iterum uide, contrariam piorum & impiorum conuersationem. Impij suam iusticiam incipiunt ab extra, & tædunt ad intra. Primum, opus simulant, deinde & uerbum, postea & cogitationem exercent, & hoc eorum summum fastigium, tum mox aliorum magistri, quicquid cogitant, dicunt, faciunt, sanctum ac diuinum esse uolunt, cum ad hanc secretam uoluntatem nunquam peruenierint. Pij incipiunt ab intra, a sancta hac uoluntate, tum sequitur meditatio, tandem & opus extra, post hæc doctrina aliorum, ut uidebimus.

Lex dei primum amanda, deinde meditanda.

Et in lege eius meditabitur die ac nocte. Non est sine damnatione meditatio, nisi prior sit uoluntas, amor ipse per se docebit meditari. Verum hæc uoluntas desperatis nobis de uiribus nostris per humilem in Christo fidem de celo (ut dixi) petenda est. Hoc bene nota: Mos est & natura omnibus amantibus, de suis amoribus libenter garrere, cantare, fingere, componere, ludere, item libenter eadem audire. Ideoque & huic amatori beato uiro, suus amor, lex domini semper in ore, semper in corde, semper (si potest) in aure est, Qui enim ex deo est, uerba dei audit, Cantabiles mihi erant, inquit, iustificationes tuae in loco peregrinationis meae. Et iterum: Et meditabor in iustificationibus tuis semper.

Notabile.

At qui siliquas porcorum uersant, qui de rebus naturalibus, de opinionibus hominum, de præbendis, de dignitatibus, de potestate, ac prius legibus Ecclesiarum, & infinitis his nugis garrunt die ac nocte, putas beati sunt uiri? immo longe inferiores, quam qui de puellarum amoribus, aut Poetarum fabulis garrunt, hi enim sciunt se stulte agere, & aliquando poenitere possunt. Illi uero prudentes & sancte sese agere putantes, impietati suae immoriuntur. Et tandem iuxta sua, summam sibi iniuriam & iniquitatem cumulasse, frustra poenitebunt. Non enim in lege domini meditantur.

Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo.

Dixi, Beatitudinem huius uiri esse absconditam in spiritu, in deo, ita ut nisi fide aut experientia cognosci non possit. Hoc esse uerum liquide scies. Si uoluntatem eius aestimes, in qua sola sua beatitudo est, Non in diuitiis, non in honoribus, non in iusticijs ac uirtutibus suis, non denique in ullo bono, quod (excepta hac uoluntate legis) intus & extra hominem nominari possit, Quin potius in contrarijs, in paupertate, in contemptu, in stulticia, & omnibus malis, quae intra & extra hominem nominari possunt, ita, ut quem hic Propheta beatum prædicat, hunc mundus omnium suffragijs, solum omnium miserimum iudicat, sicut in Christo horum beatorum capite & exemplari uidit Isaias, dicens eum nouissimum uirorum, Non enim potest mundus & princeps eius eum hominem

Amor legis dei beatissimatus.

Optimus uirorum nouissimus.

A iij tolerare,

tolerare, qui hac uoluntate beatus esse uolet, suasque beatitudines despiciat, raritatem eorum contemplatus incepit: O beatur uir qui &c.

Nunc descripto beato uiro sua propria diffinitione, declarat eundem non minus pulchra similitudine, diffinitio certe absoluta erat, ab omni malo cum illis rens liberum, omni bono plenū (quod etiā uulgus beatitudinē uocat, sed in re presenti, ille autē in fide) ita & similitudo ab eodem malo liberum, & bonum plenū probat, Quia enim beatus iste, in fide absconditus, demonstrari ad oculum, nullo exēplo potuit, sicut decet diffinitores facere, similitudine uisibilis re do pingit. Et quia figurate iustū describit, nō est in uocabulis immorādum.

Ego credo arborem palmā hic periphrasticos describi, Nam & alius p̄lati cit: Iustus sicut palma florebit, sicut cedrus libani, multiplicabitur, Ut quodlibet breuius, hic copiosius sit explicatū. Palma enim, riuos aquarū amat (ut P̄lati) toto anno bibere, perpetuo uiuet, & dulcissimos fructus parit. Forte ex palma quæ apud Hiericho ad Iordanem celebres sunt, hanc similitudinem assumpsit. Nam inde Hiericho urbs palmarum quoque dici putatur. Multis enim & alijs locis scripturæ Iordanis in mysteria seruit, unde illud est, Puteus aquarum uentium, quæ fluunt impetu de libano.

Canonem hic tibi tradidit Propheta ad allegorias arborum & fluminum in scripturis occurrētium intelligendas, arbor hominem, bona bonum, mala malum significat, sic Christus quoque docet, Quan̄q̄ scio san. Aug. cū a Pelagiano urgeretur, ne ex fidelium coniugio nasci prole inculpatā admitteret, per arboris uoluntatem hominis intelligi uelle, nō hominem. Et forte possit adiuuari, hic spiritualis homo describitur, qui potissimum ipsa uoluntas, seu spiritus est. At puto nō minus & forte melius, totū hominem arborem dici, radicem esse uoluntatem, ramos membra & uires, Tamen nō contendo.

Plantatum est, inquit, in q̄ distinguit hanc palmā ab his quæ sp̄ōte nascuntur, ut quæ cura & cultu alieno, nō sua natura, talis sit, scilicet ex ea quæ sponte natura creuit excisa, & arte sicut surculus, alio plantata, hoc est q̄ dicitur, uoluntatem in lege dñi, nulli a natura inesse, sed agricolatē & plantatē patre cadit, & nos ex Adam in Christum transfērente, nobis e cœlo confēri.

Decursus aquarum, riuos certe gratiæ diuinæ intelligit, palma enim in se, fabulosa, nitrosa, falsaque terra crescere dicitur, ideo perpetuo riuus gaudet, uoluntas hæc, radix huius arboris, cum sit in uita hac arida, infructuosa, eo magis sitit aquarū cœlestium riuos, q̄ minus inuenit in mūdo, quo uegetetur. Sic illa in terra inuisa & in aquosa, Et Isā, liij. Ascendet corā eo, sicut radix de terra siccæ. Nōne mirum est, arborem in sterili terra crescere, solis riuus aquarum natiuitatē. Et beatus ille, quo sterilius sibi mūdo, eo sitiētior erit a quarū cœlestium. Non crescit in pinguedine terræ hæc arbor, nec beatus in luxu mundi.

Alij scrutati sunt, Cur lignum maluerit, q̄ arbor dicere, item dabit fructum, potius q̄ feret fructum. In Genesi legimus deum creasse lignū, non arborem, & hinc tropū seruat scriptura, lignum p̄ arbore. Et dare fructum indicat hunc beatum uirum, charitate (quam in omni lege domini uidemus præcipi) seruire non sibi, sed proximis. Non est enim arbor ulla, quæ sibi fructificet, sed dat fructus suos alteri, immo nulla creatura sibi uiuit aut seruit (præter hominem & diabolum) Sol non sibi lucet, aqua non sibi fluit &c. Ita omnis creatura seruat legem charitatis, & tota substantia eius est in lege domini, sed & humani corporis membra, nō sibi ipsis seruiunt, solus affectus animi impius est, hic enim non solum sua nemini dat, nemini seruit, nemini bene uult, sed omnium omnia

Palma arbor.

Lignum pro arbore.

Sibi seruire impium.

Non solum sua nemini dat, nemini seruit, nemini bene uult, sed omnium omnia

IN PSALMUM PRIMVM

omnia sibi rapit, in omnibus, in deo ipso quærens quæ sua sunt, ut recte possis dicere, hanc esse arborē, spinā aut rhamnum sponte natam, nullius cultu foram, neq; riuus aquarum gauderem, nihil præter spinas affererem, quibus omnium quæ circumstant arborū, fructus, ipsas quoq; pungat, laceret, suffocet, tum oīum quæ prætereunt, uestes, uellera, cutem, carnem, & omnia, rapiat, uellicet, uulne ret. Expressit itaq; Propheta beneficium bonarum arborum, q̄ cum nulli nocent, omnibus profint, suos fructus uolenter dantes.

In tempore suo, O aureum & amabile uerbum, quo asseritur libertas iusticie *Libertas uiri beati.* Christianæ. Impij statim sunt dies, statim tēpora, certa opera, certa loca, quibus sic in hærēt, ut si proximus fame esset moriturus, nō ab illis diuelli possint. At beatus hic uir, liber in omne tempus, in omne opus, in omnē locum, in omnem personā, utcumq; sese obtulerit casus, tibi seruiet, quodcumq; inuenit manus eius, hoc faciet. Nō est Iudæus, neq; Gentilis, neq; Græcus, neq; Barbarus, nullius prorsus personæ: Sed dat fructum suum in tempore suo, quoties opus sit eius opera deo & hominibus, ideo neq; fructus eius habet nomen, neq; tēpus eius habet nomen, neq; ipse habet nomen, neq; riuus aquarum eius habent nomen, unus non uni, nec uno tempore, loco, opere, sed oībus ubiq; per omnia seruit. Estq; uere uir omnium horarum, omnium operum, omnium personarum, & imagine sui patris, omnia in omnibus & super omnia. Impij uero, sicut psal. xvij. dicitur, claudūtur in angustijs suis, seipsos captiuant, & in operibus, temporibus, locis a se electis, torquent, extra quæ nihil rectum geri putant, unde suorum fructuum æstimatores, nihil faciūt, q̄ ut alienos fructus mordeant, iudicent, damnēt, liberrimi & in quocumq; tempore prompti alios reprehendere, & omnino tales in malo faciendo, quales pij sunt in bono: Sunt enim & ipsi omnium horarū uiri, non uno modo, non uno tempore, non uni homini, sed utcumq; sors obtulerit, alijs detrahentes ac nocentes, Quæ studia, si uertent ad bona, nullo meliore compendio pij fierent.

Non sane hæc dico, q̄ cerimonias Ecclesiarum & monasteriorū reprobem, immo hæc fuit prima religiosorū institutio, ut qui monasteriū ingressus esset, maiori subiectus, disceret nihil propriè operari, sed prōptus omnibus in omnibus seruire. Erantq; monasteria uere quædam gymnasia Christianæ libertatis exercenda & perficiendæ, sicut adhuc sunt, sicubi priscam seruiāt institutionem, hic inq; erat finis & modus cerimoniarum. Nam quid sunt ipsa quoq; charitatis & misericordie opera, q̄ liberæ quædam cerimonie, cum & ipsa sint externa & corporalia? Et ueteris legis cerimonie itidē erant, utilissimæ exercitationes ueræ & liberæ pietatis. At ubi coeperūt puerilitatis studio, in libertatis iniuriam usurpari, & earum prætextu uera pietas extingui, iamq; pro libertate seruitus tyrannifaret, opus erat, ut uniuersæ tollerentur, sicut & nunc quoq; pastorum pie sollicitudinis esset, tumultus cerimoniales abrogare, ubi nō nisi in laqueos animarum, & in offendicula liberæ pietatis grassantur.

Monasteria gymnasia Christiana libertatis.

Cerimonie nimia offendicula libera pietatis.

Et folium eius non defluet.

Persistat in figura pulcherrima, folium oīno uerbum & doctrinam significat, diximus autē palmam perpetuo folijs uirere. Cōtra de impijs dicit Isa. i. Quando fueritis uelut quercus defluētibus folijs. Confer iam singula cum singulis. Impij ambulāt i cōsilijs suis, Pius amore legis fixus, plātatus est ad riuos aquarum. Illi stāt in uia peccatorum, Hic meditatus in lege dñi, dat fructum in tempore suo, Illi in cathedra illisiorum sedēt, Huius foliū nunq; deficiet.

Collatio.

Et nota